

føroyskt mál bara javnað út til ein felagsnevna, sum er útvarps- ella sjónvarps-mál og við einum nýuppfundnum orðatiltali - tann dag eru allar Føroyar vordnar fátaekari og føroysk mentan tövd í klett.

Júst hetta ymiska við landinum og fólkinum ger Føroyar stórar.

Einki menniskja er bara ein abstrakti vera. Öll menniskju koma upprunaliga úr einum ítökligum umhvørvi. Har kenna vit tey menniskju aftur, sum vit vuku upp saman við og livdu saman við. Vit minnst, hvussu tey böru seg at í gerandisdegnum, og eisini hvussu tey lögdu orð síni. So leingi, vit liva, hava vit myndirnar av teimum. Í bygðum okkara kenna vit húsini, áirnar, fjørurnar, fjøllini og steinarnar. Hetta er heimstaðarkenslan, sum eingin kann renna undan. Upprunin er tað bóktaviliga útgangsstaðið hjá hvørjum menniskja. Alt annað verður so ella so lagað og skapað út frá tí, vit koma frá.

Henda bygðin, Kollafjørður, er ein áhugaverd bygð í Føroyum. Úr hesi bygð, sum man vera líka so gomul sum føroyingar sjálvir, er so nógv gott og skapið komið. Omma mín var úr Kollafirði, úr Sundinum, og hon var ein ógvuliga vitug kona. Pápi hennara var jarnsmiður og var ein av teimum smiðum, sum settu teir fyrstu komfyrarnar upp í Føroyum.

Eg minnst, at hon tók á við so nógv um Kollafjørð. Tá ið blóðini komu, spurdi hon altíð, um nýkur tíðindi vóru úr Kollafirði. Tað kundu ikki vera tær stóru sensatiónirnar úr Kollafirði, tá ið Dimmalætting ella Fjúrthandi komu tá á døgum. Omma dugdi væl at lesa, men tá ið eyguni vóru farin at bila, lósu vit fyrri henni, hvør ið var deyður í Kollafirði, hvørj nýv stóðu undir, - um onkur seldi eina kúgv, og frá navninum, sum stóð undir, so visti hon akkurát, av hvørjum fólki, hann var. Ein forvitin smádrongur kundi fáa tankarnar á flog, tá ið omman í

bundnatúrríklæði sat á torv-kassanum og fortaldi søgur um seyðatjóvar og huldul-fólk í Kollafirði. Og myrkrið úttanfyri var einasta leiktíð í einum stórum og døpurn drama í nógvum portum.

Hetta var ektað gomul føroysk mentan. Eg havi ofta hugsað um, at í grundini var tað eitt mentunarligt afturstig, tá ið SEV forkom huldulfólki, spekilsum og trúllum - og øllum tí áhuga-verda, sum livdi og treivst í frummyrkrunum. Hugaheimurin minnaði.

Eg nevni ikki hetta bara fyrri at nevna ommu mína - tí hon verður ongantið ein kendur persónur í Føroya søgu - men sum eitt dømi, sum eg sjálvur kenni, um, hvussu sterk heimstaðarkenslan er, og hvussu hon verður verandi ein partur av hvørjum menniskja.

Eini føroyingar er ikki annað enn ein einstaklingur av einari serstakari føroyskari tjóð. Tað er eisini nógv mikið at vera tað - og at taka upp á seg tær skyldur, sum liggja við. Tær skyldur kunnu vit leggja út eftir lyndi, tí vit eru so ymisk. Eitt er ið hvussu er vist: tað er ikki rættvíst og enn minni klókt at fara at meta føroyingar og at seta teir í bás eftir politiskum flokkum - og ringar føroyingar. Tí øll munnu vit vera líka góð og líka ring. Hitt sam-anlagda talið á føroyingum er hin føroyska tjóðin.

Uppi á stongunum veittrar tjóðmerki føroyinga meira enn hvønn flaggdag - eisini gleði- og sorgardagar - og hvørja ferð verður tað til okkara at gera av, hvat vit siggja í tí, og hvørja eina okkara undirgrund. Merkið siggja vit ikki, uttan vit fetta okkum á og hyggja upp eftir. Nærri vit standa stongini, betri verður uppsiktin til Merkið.

Óg so leingi føroyingar fylkast undir Merkinum - so leingi má vera hóskandi at halda flaggdag.

Tí ein dag standa vit ikki her - men tá standa tey. Tey eru framhald lívsins og tjóðarinnar. Og tí er vón um liv.

Eini niðurstøða kann bara vera, at enn er trúskapurin stórur, og tað er sumt sum bendir á, at hann styrkist í hvørjum, tí at hann er neyðugur. Ikki bara vit, sum hava fótin fastan á gamlari grund, hugsa um fósturland okkara í dag. Eisini teir, sum tæna landi sínum á heimsins høvum, og teir landsmenn, sum fyrbils ella fast eru av landi skotir, munnu í dag senda tankar sínar heim til alt tað, sum teimum er kært í hesum landi. Enn man Føroya klettur liva, eisini hjá teimum.

Uppi á flaggstongunum í Føroyum hongur í dag ikki bara ein samansemaður dúkur við ávisum litum og stóddum, so sum flagglógin fyriskrivur. Uppi í erva biðja Merkinum hvørt ár henda dag um trúskap føroyinga. Merkið er ímyndin av landinum og fólkinum og øllum tí, sum í sinni og hugaheimi okkara er føroyskt. Tí liggur viljin til at liva í Føroyum - hjá teimum verandi og teimum komandi - og við virðing fyrri teimum, sum farin eru. Eingi onnur ráð hava nakrantíð verið hjá føroyingum fyrri at binda saman, meðan öldirnar komu, og öldirnar fóru, og meðan ætt eftir ætt sakk undir mold. Onkur var tó altíð eftir oman á foldini at tryggja lívsins framhald í hesum landi, her sum livast má eftir teimum treytum, vit hava fingið at liva eftir - og eftir teimum treytum, sum vit skapa okkum sjálvir.

Merkið siggja vit ikki við at stara niður í eina okkara undirgrund. Merkið siggja vit ikki, uttan vit fetta okkum á og hyggja upp eftir. Nærri vit standa stongini, betri verður uppsiktin til Merkið.

Óg so leingi føroyingar fylkast undir Merkinum - so leingi má vera hóskandi at halda flaggdag.

Framtíðin setir krøv

Tað setir stór krøv til føroyingar, at undirgrundin og oljan eru okkara. Framtíðin setir eisini teimum politiskum flokkunum stór krøv. Teir mugu skúla sítt fólk nógv betur til at taka avgerðirnar okkara vegna, segði Jógvan Arge í flaggdagsrøðu á Oyrarbakka friggjadagin

Tað er ein góður siður at halda flaggdag. Hetta er ein siður, sum nú hevur 50 ár á baki. Havnar Hornorkestur tók stigið til flaggdagshald og fekk eisini skótarar uppi við síni skúðgongu. Síðani 1947 hevur flaggdagurin verið hildin á hvørjum ári á Vaglinum í Havn, og sum árinu eru liðin og flaggdagurin er vordin meira viðurkendur sum hátíðardagur, hevur hesin siðurin breitt seg út um landið - eisini higir í Sundalagið, við kórsangi aftrat.

Tað var av tilvild, at dagurin bleiv tann 25. apríl, men tað var ikki bara tilvild, at vit finga tað hvíta, bláa og reyða krossmerkið, tá vit finga eitt viðurkent føroyskt flagg.

Tá Føroyar og Danmark vóru hersett í apríl 1940, komu vit í hvør sín part. Týskararnir lögdu sína koldu hond á Danmark, meðan bretar gjørdu eina vinarliga herseting í Føroyum - serliga fyrri at verja seg sjálvar móti álopi aftanfrá.

Viðurkenna Merkið

Føroyar vóru fyrsta land, sum bretar yvirhøvur hersettu í seinna heimsbardaga, og teir høvdu eisini brúk fyrri, at føroyingar sigldu til Onglands við fiski, men teimum líkaði ikki, at vit sigldu undir danskum flaggi, tí tað var nú vordin figgindaflagg.

Uppskotini vóru fleiri um, hvørjum flaggi føroyingar skuldu sigla undir, men so mikið fast hevði studentaflaggið hjá Jens Oliver Lisberg brennt seg í hugan hjá føroyingum, at bretar hildu bestu ráðini vera at viðurkenna tað sum føroyskt flagg.

Longu fyrri tað høvdu føroyingar máláð føroysku litirnar á bøgirnir á skipum sínum, og skuldu við Orkneyggjarnar hevði ein bretskur loytnantur biðið kaptein Mikkelsen á sluppin Eysturoynni heysa føroyska Merkið, tá bretar høvdu strikað Dannebrog.

Stríðið um Merkið

Merkið var ein biður í sjálvbjargnisstríðnum hjá føroyingum. Tað vóru studentarnir í Keypmannahavn, sum evnaðu tað til, og tað vóru eisini teir, sum böru tað fram á fyrsta sinni. Hetta

var gjørt í eini tíð, tá studentarnir á politiska bøgnum kravdu føroyingum víðari ræsur at virka undir.

Merkið var umstrítt í mong ár. Tað var brúkt uppi á landi, og tað var brúkt á bátum og skipum langt áðrenn tað varð viðurkent, og fleiri finga eisini sviðan at kenna afturfyrri, at teir vóru so næsadjarvir.

Tað hendi seg eisini, at Merkið varð drigið niður eftir kravi frá danskum myndugleikum - eitt nú til 1000 ára hátíðina í Reykjavík í árinum 1930. So flokt vóru flaggviðurskiptini stundum, at eina tíð bar ikki til at flagga við tí kringtinghúsi í Havn.

Tí undrar tað ikki, at tað var hátíðardagur, tá Merkið loksins varð viðurkent hin 25. apríl 1940. Tá høvdu fundir og kravgongur verið í havnargotum í fleiri dagar, meðan tingast varð um flaggspurningin.

Tá úrslitið so kom, fagnaði mannamúgvan bretska konslinum, sum tikið hevði avgerðina, og savnaðist á Vaglinum at fegnast í felag um Merkið. Har vóru føðilandsangir sungnir, og

dansurin gekk so listiliga á miðjari natti.

Ímyndin fyrri framburði

Føroyar vóru ikki komnar so langt í politiskum samanhangi tá. Hetta var langt áðrenn heimastýrið. Hetta var í amtstíðini, tá allar avgerðir lógu í Keypmannahavn og føroyingar bara høvdu ummælisrætt og nógv illa tað.

Men hetta var eisini í eini tíð, tá føroyskt vinnulív hevði tikið seg saman og tók stór fet við nýggjum virkjum, sum skipasmíðing, sildavirkjum, skonnartum og trolarum, ið skuldu fáa Føroyar burtur úr ringastu neyðini, sum hevði valdað, serliga í triatíðunum.

Merkið var ímyndin fyrri hesum framburðsstriði.

Merkið hevur síðani verið tann alfføroyska ímyndin. Við merkinum á odda eru vit farin burtur í lond at gera vart við okkum.

Eitt nú tí at vit høvdu okkara egna flagg millum onnur tjóðflagg, hevur okkum

